

TILSYNS- RAPPORT

Master i militære studier
Forsvarets Høgskole

2022

NOKUT – Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen – er et faglig uavhengig forvaltningsorgan under Kunnskapsdepartementet.

NOKUTs samfunnsoppdrag, oppgaver og faglige uavhengighet er definert i universitets- og høyskoleloven og er nærmere spesifisert i forskrifter. I tillegg utfører NOKUT tilsyns- og forvaltningsoppgaver etter delegasjon fra departementet.

Formålet med NOKUTs virksomhet er å sikre og fremme kvalitet i utdanning ved

- å føre tilsyn med, informere om og bidra til å utvikle kvaliteten i norsk høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning
- å godkjenne og informere om utenlandsk utdanning og informere om mulighetene for godkjenning av utenlandsk utdanning og kompetanse i Norge

NOKUTs arbeid skal bidra til at samfunnet kan ha tillit til kvaliteten i norsk høyere utdanning, høyere yrkesfaglig utdanning og godkjent høyere utenlandsk utdanning.

NOKUT bruker sakkyndige i akkrediteringer, tilsyn, evalueringer, godkjenning av utenlandsk utdanning og prosjekter.

Du kan lese mer om arbeidet vårt på nokut.no.

NOKUT er sertifisert som miljøfyrtårn

Grad / studiepoeng	Master / 90 studiepoeng
Sakkyndige	Kristian Søby Kristenen, Gunhild Hoogensn Gjørsv, Olav Verpe
Dator for vedtak	18.05.2022
Saksnummer	21/08522

Forord

NOKUT fører tilsyn med kvaliteten i norsk høyere utdanning gjennom tilsyn med institusjonenes kvalitetsarbeid, akkreditering av nye studier og tilsyn med etablerte studier. Universiteter og høyskoler har ulike fullmakter til å opprette studietilbud. Dersom institusjoner ønsker å opprette et studietilbud utenfor sitt fullmaktsområde, må de søke NOKUT om akkreditering av studietilbudet.

Den sakkyndige komiteen oppnevnt av NOKUT, har vurdert søknaden fra Forsvarets Høgskole om akkreditering av master i militære studier. Komiteen har samlet sine vurderinger i denne rapporten.

Master i militære studier ved Forsvarets Høgskole tilfredsstillir kravene til akkreditering av studietilbud i studietilsynsforskriften og studiekvalitetsforskriften og er akkreditert i vedtak av 18.05.2022.

Vedtaket er ikke tidsbegrenset.

Thrine Kallseter
Administrasjonsdirektør

Innhold

1 Informasjon om søkerinstitusjonen	5
2 Vedtak	5
3 Faglig vurdering.....	6
3.1 Oppsummering	6
3.2 Forutsetninger for akkreditering.....	6
3.3 Krav til studietilbudet.....	7
3.4 Krav til fagmiljø	14
4 Samlet konklusjon	19
5 Dokumentasjon	19
Vedlegg 1 Studiets læringsutbytte.....	20
Vedlegg 2 Akkrediteringsprosessen	21
Vedlegg 3 Presentasjon av den sakkyndige komiteen	21

1 Informasjon om søkerinstitusjonen

I utdanningsreformen av 2018 ble Forsvarets fem akkrediterte høyskoler slått sammen til en felles høyskole, nye Forsvarets høyskole (FHS). FHS er en akademisk uavhengig utdannings- og forskningsinstitusjon delvis underlagt universitets- og høyskoleloven, men også en militær driftsenhet i etaten Forsvaret. Det omsøkte studieprogrammet er det eneste masterprogrammet ved FHS og vil erstatte det eksisterende masterprogrammet som tilbys i dag. Institusjonen tilbyr tre bachelorprogrammer med en rekke fordypninger og mindre enheter fokusert på militære studier, teknologi og ledelse.

2 Vedtak

Vilkårene i NOKUTs forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning av 9. februar 2017 (studietilsynsforskriften) og i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning av 1. februar 2010 (studiekvalitetsforskriften) er oppfylt. NOKUT akkrediterer *master i militære studier* (erfaringsbasert mastergrad etter § 5 i *forskrift om krav til mastergrad, 90 studiepoeng*) ved Forsvarets Høyskole.

Akkrediteringen er gyldig fra vedtaksdato.

3 Faglig vurdering

Der det forekommer «vi» i dette kapitlet, er det et uttrykk for de sakkyndige.

3.1 Oppsummering

Forsvarets høyskole (FHS) har levert en søknad om akkreditering av erfaringsbasert mastergrad i militære studier. Dette er en videreutvikling av deres allerede eksisterende mastergrad. Studiet befinner seg innenfor en fagtradisjon «War Studies» eller «krigstudier» som generelt sett undersøker krig og krigføring i en bredere (geo)politisk, sosial, økonomisk og kulturell kontekst. Fagmiljøet er stort og bredt, med mange med statsvitenskap og historie som bakgrunn. Andre har bakgrunn innen psykologi eller ledelse, strategiske studier, war studies eller militære studier. Det er også innslag av ingeniørfag, jus, pedagogikk, økonomi og logistikk. I tillegg kommer to ansatte med ren profesjonsbakgrunn fra det militære nivået det skal utdannes for. Masterprogrammet ivaretar og videreutvikler det kompetansefeltet FHS har et nasjonalt ansvar for.

Den sakkyndige komiteen finner studiet tilfredsstillende. Den sakkyndige komiteen har vurdert søknaden ut fra gjeldende kriterier og anbefaler at studiet akkrediteres. I tillegg til dette kravet har den sakkyndige komiteen noen anbefalinger som framkommer i vurderingene av de enkelte punktene.

3.2 Forutsetninger for akkreditering

3.2.1 Aktuelle krav i lov om universiteter og høyskoler

Fra studiekvalitetsforskriften:

§ 3-1 (4) En forutsetning for akkreditering av studietilbud er at kravene i lov om universiteter og høyskoler er oppfylt. Forskrifter gitt med hjemmel i lov om universiteter og høyskoler § 3-2 skal legges til grunn for akkrediteringen.

Fra studietilsynsforskriften:

§ 2-1 (1) Aktuelle krav i lov om universiteter og høyskoler med tilhørende forskrifter skal være oppfylt.

Vurdering

Krav til styringsordning, reglement, klagenemnd, læringsmiljøutvalg og kvalitetssikringssystem er ikke vurdert i denne omgang da institusjonen er en akkreditert høyskole. I dette punktet er kun relevante krav i mastergradsforskriften, vitnemål og diploma supplement vurdert.

Studiet oppfyller kravene i mastergradsforskriften om minst 30 ECTS i selvstendig arbeid, og omfanget av graden som helhet tilsvarer 90 ECTS. Studiet er en erfaringsbasert mastergrad etter § 5 i forskrift om krav til mastergrad.

FHS er unntatt § 3-7 (1) studentopptak, § 3-8 undervisning og § 3-10 rett til gå opp til eksamen i lov om universiteter og høyskoler i forskrift om delvis anvendelse av universitets-

og høgskoleloven for Forsvarets høgskole og om nemnder av 1. august 2018 § 2 c. Gjennomføring av opptak til masterstudiet foretas av Forsvarets personell- og vernepliktssenter (FPVS). FHS rolle i dette arbeidet er å kvalitetssikre at søkerne fyller opptakskravet. Tidspunkt for opptak er juni med studiestart i august året etter, dette har sammenheng med de militære avdelingenes behov for å planlegge disponering av personell.

Opptakskravene til masterprogrammet i militær studier inkluderer blant annet at studentene må være fast ansatt i Forsvaret, sivile eller militære. Ved ledige plass er det mulig at andre søkere innenfor forsvarssektoren også kan søke. Søkere må i tillegg ha militær bachelorgrad eller relevant sivil bachelorgrad eller tilsvarende og minst to års relevant tjenesteerfaring.

Oversettelsen av læringsutbyttet i Diploma supplement er i samsvar med den norske versjonen og gjenspeiler programmet godt. Selve oversettelsen til engelsk er tilstrekkelig.

Konklusjon

Ja, kravene er oppfylt.

3.2.2 Informasjon om studietilbudet

Fra studietilsynsforskriften:

§ 2-1 (2) Informasjon om studietilbudet skal være korrekt, vise studiets innhold, oppbygging og progresjon, samt muligheter for studentutveksling.

Vurdering

Informasjon om studietilbudet beskrives av søker i søknad og studieplan. Informasjon om studiets innhold, oppbygging, progresjon samt mulighet for studentutveksling presenteres på en tilfredsstillende måte.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt.

3.3 Krav til studietilbudet

3.3.1 Læringsutbytte og studiets navn

Fra studietilsynsforskriften:

§ 2-2 (1) Læringsutbyttet for studietilbudet skal beskrives i samsvar med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring, og studietilbudet skal ha et dekkende navn.

Vurdering

Det nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR) for livslang læring sikrer utbytte av ulike former for læring, uavhengig av skoletype, fag eller sektor, uavhengig av hvor læringen skjer og når i livet det skjer. Det inkluderer informasjon og mobilitet; informasjon og gjennomsiktighet; fleksible læringsveier: realkompetanse; ikke-formell læring.

Beskrivelsen av læringsutbyttene viser til fleksibilitet i studiet, ulike former for læring, og tilpasset livslang læring innenfor forsvaret:

Læringsutbyttene på programnivå operasjonaliseres gjennom fem obligatoriske emner. Fire er definert som kjerneemner, og det siste er masteroppgaven. I de fire første emnene går studentene i dybden av de ulike aspektene som beskrives i pkt 1-4 under «Kunnskaper» i læringsutbyttebeskrivelsen på programnivå. Gjennom fordypnings-/valgemnene og arbeidet med masteroppgaven får de dybdekunnskaper om hvordan de skal kunne bidra til å utvikle ny kunnskap på feltet og spesialisert innsikt i et selvvalgt område.

Hovedvalget som er tatt rundt programmets læringsutbytter, er at studiet og læringsutbyttene er tydelig rettet inn mot det som er militære offiserers kompetansebehov og hovedoppgaver etter studiene: å lede og rådgi rundt anvendelse av militærmakt, samt konkret utføre militære operasjoner.

Militærmakt og militære operasjoner er avhengig av politiske beslutninger og strategi. Det er derfor viktig at masterprogrammet tilbyr avansert kunnskap på nivå 7 om forholdet mellom politikk, strategi og militære operasjoner, et utbytte som ikke tilbys ved andre studiesteder.

I formuleringen av læringsutbyttet for studieprogrammet er det lagt vekt på tydeliggjøring av forskjellen mellom Master i militære studier og studieprogrammer ved andre utdanningsinstitusjoner. Dette innebærer en spissing av studiet inn mot utøvelse av militær makt og operasjoner. Ved en slik innretting av masterprogrammet ivaretar og videreutvikler FHS det kompetansefeltet høyskolen har et nasjonalt ansvar for. Læringsutbyttene er også utformet med tanke på at profesjonen og yrket kandidatene utdannes for, har stor grad av variasjon og er i stor grad av praktisk art.

Krav til læringsutbyttene og kunnskapsutbyttene er oppfylt.

Master i militære studier/Master Programme in Military Studies er et dekkende navn på studiet.

Konklusjon

Ja, kravene er oppfylt.

3.3.2 Studietilbudets faglige oppdatering og relevans

Fra studietilsynsforordningen:

§ 2-2 (2) Studietilbudet skal være faglig oppdatert, og ha tydelig relevans for videre studier og/eller arbeidsliv.

Vurdering

Master i militære studier er et erfaringsbasert studieprogram innenfor militærvitenskap. Studiets omdreiningspunkt er anvendelse av militærmakt og det å forberede, planlegge, lede og understøtte militære operasjoner: 'Forsvarets kjernevirksomhet'. Studiet er tilrettelagt med henblikk på at studentene kan utvikle sin faglige innsikt omkring studiets omdreiningspunkt – militære operasjoner.

Studiet baserer seg på den anglosaksiske 'war-studies'-tradisjonen, og ser sitt omdreiningspunkt (militære operasjoner) i kraftfeltet mellom flere primært samfunnsvitenskapelige fagdisipliner som sosiologi, statsvitenskap etc. Det avspeiler seg også i studiets oppbygning, som konsentrerer seg om fag og læringsmål som understøtter studentenes redskaper til å planlegge – og kritisk reflektere over – militære operasjoner.

Innenfor denne fagtradisjon gir studieplanen inntrykk av at studiet er faglig oppdatert. I kraft av sin oppbygning med kjerne- fordypnings- og valgemner kan den studerende forme sin utdanning innenfor en rekke temaer som alle avspeiler sentrale nåtidige temaer som knytter seg tydelig til militære operasjoner. Den faglige oppdateringen gir seg også uttrykk i det forsknings- og utviklingsarbeidet som utføres i tilknytning til studiet. Det opplyses at teknologi vil spille en større rolle enn tidligere. Denne beslutningen avspeiler bredere internasjonale tendenser for militær tenkning og utvikling og er dermed en hensiktsmessig oppdatering av studiet.

Studietilbudet er rettet mot ledere i forsvaret, som etter endt utdanning forventes å returnere til forsvaret. Masterstudiet inngår som en integrert del av forsvarets karriereutvikling. I kraft av å være rettet mot militære operasjoner og en rekke omkransende emner bidrar utdannelsen til å ruste militære ledere til å utføre militær ledelse på høyere nivå. Studiet er dermed en sentral og relevant del av utviklingen og utdannelsen av forsvarets øverste nivå av ledelse. Videre har det lyktes for FHS å etablere (individuelle) avtaler om opptak av kandidater i militære studier som ph.d.-studenter ved anerkjente universiteter.

Konklusjon

Ja, kravene er oppfylt.

3.3.3 Studietilbudets arbeidsomfang

Fra studietilsynsforordningen:

§ 2-2 (3) Studietilbudets samlede arbeidsomfang skal være på 1500-1800 timer per år for heltidsstudier.

Vurdering

Studietilbudets arbeidsomfang beskrives i søknaden. Her redegjør søker for hvordan studiets totale arbeidsomfang er på 1800 timer første år og så 900 timer siste semester, fordelt utover ulike arbeids- og læringsformer. Det er satt av 770 timer til organiserte læringsaktiviteter og 10 timer til veiledning for masteroppgaven. Resten er egenaktivitet som selvstudium, eksamensforberedelser og skriving av selve oppgaven. Arbeidsomfanget og antall veiledningstimer er noe mindre enn sammenlignbare studier fra for eksempel

Politi­høgskolen. Det gis en dekkende bekrivelse av arbeidsomfanget som er i tråd med det europeiske system for merittoverføring og -akkumulering (ECTS).

Merk at FHS er unntatt universitets- og høyskoleloven § 3-8, og ikke trenger å ha et studieår på 10 måneder. De oppgir at de bruker dette unntaket for å gjennomføre øvelser og andre aktiviteter som ivaretar en forbindelse med profesjonen.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt.

3.3.4 Studietilbudets innhold, oppbygning og infrastruktur

Fra studietilsynsfor­skriften:
§ 2-2 (4) Studietilbudets innhold, oppbygning og infrastruktur skal være tilpasset læringsutbyttet for studietilbudet.

Vurdering

Studieprogrammet består av fire obligatoriske emner fokusert på det militærvitenskapelige kjerneinnholdet som gir totalt 40 studiepoeng. Videre har programmet en rekke fordypnings- og valgemner som gir totalt 20 studiepoeng. Tilbud om valgemnene er avhengig av forsvar­ets behov, forskningsaktivitetene, og administrative og faglige ressurser. Studiet inneholder obligatorisk øvelse, og obligatorisk masteroppgave.

Studiemodell Master i militære studier:

Første semester (høst):

Kjerneemne: Politikk og strategi (10 stp)

Kjerneemne: Militær ledelse (10 stp)

Kjerneemne: Vitenskapelig metode (10 stp)

Andre semester (vår):

Kjerneemne: Military Strategy and Joint Operations (10 stp)

Fordypningsemne: studenten velger selv

Valgemne: studenten velger selv

Tredje semester (høst):

Masteroppgave

Fordypningsemnene består av seks fordypningsemner bl.a. «Norsk sikkerhetspolitikk» og «Geopolitikk i det 21. århundre». Valgemnene inkluderer bl.a. «Avskrekking og teknologisk utvikling», «Russisk forsvars- og sikkerhetspolitikk», «Forsvarsplanlegging», «NATO og norsk sikkerhet», «sivile-militære relasjoner» og «militær historie og teori».

Øvelsene er en integrert del av studiene og er viktig både for å sikre studiets profesjonsnærhet, men også for å sikre erfaringsdimensjonen i læringsutbyttet. Øvelsene er

en av de arenaene der sammenhengen mellom politikk, militærmakt og erfaringer kommer tydeligst frem, og hvor studentene får anledning til å problematisere dette konkret.

Gjennomføring av studiet foregår i FHS sine lokaler (Akershus festning), med to plenumssaler, fire klasserom, 16 grupperom, osv. Studentene har tilgang til trådløst nett, skjermer, og nødvendig IKT-ressurser, bibliotek, og administrative og tekniske tjenester. Biblioteket har en omfattende og oppdatert samling av trykte og elektroniske bøker og tidsskrifter innenfor fagområdene militær historie, militære operasjoner, krigens folkerett, utenriks-, forsvars- og sikkerhetspolitikk, internasjonale relasjoner, FN, krise- og konflikthåndtering og ledelse og psykologi.

I 2015 akkrediteringen av det forrige masterprogrammet ble det anbefalt en tydeliggjøring av gender og krigsrett og hvordan disse to temaene er eksplisitt integrert i programmet. Denne anbefalingen gjentas på nytt. Disse elementene er ikke tydelig i programmet.

Konklusjon

Ja, studiets innhold og oppbygging er tilfredsstillende relatert til læringsutbyttet slik det er beskrevet i planen.

Høgskolen bør

- gjøre en tydeliggjøring av gender og krigsrett, og hvordan disse to temaene er eksplisitt integrert i programmet

3.3.5 Undervisnings-, lærings- og vurderingsformer

Fra studietilsynsforskriften:

§ 2-2 (5) Undervisnings-, lærings- og vurderingsformer skal være tilpasset læringsutbyttet for studietilbudet. Det skal legges til rette for at studenten kan ta en aktiv rolle i læringsprosessen.

Vurdering

Masterprogrammet er særegent i nasjonal sammenheng fordi det er det eneste studiet innen høyere utdanning som fokuserer spesifikt på forholdet mellom politikk, strategi, militær maktanvendelse, og ledelse av militære operasjoner. For å tilfredsstillende de særegne kravene et slikt studie stiller til læringsutbytte og kobling til praksisfeltet, er studiet organisert som et erfaringsbasert studieprogram innen militær vitenskap hvor læringsutbyttebeskrivelsen er lagt på nivå syv annen syklus i tråd med det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket for høyere utdanning (NKR).

Søknad (og studieplan) beskriver ulike undervisningsformer herunder forelesning, seminar, gruppearbeid, ekskursjoner og øvelser. Når det kommer til vurderingsformer legger studieplanen opp til at det benyttes skoleeksamen, hjemmeeksamen og muntlig eksamen. Studentgruppen i dette studiet har generelt bred erfaring fra praksisfeltet og dette

utgangspunktet er integrert i studiets pedagogiske grunnlag. I emner som eksempelvis omhandler militær ledelse og militær strategi legges det derfor opp til studentaktiv og problembasert læring i tillegg til mer tradisjonelle undervisningsformer som forelesninger og seminar. Vi anser denne variasjonen som hensiktsmessig for å imøtekomme kompleksiteten i studieprogrammets læringsutbytte og innholdet i studieprogrammet for øvrig.

Konklusjon

Ja, kravene er oppfylt.

3.3.6 Kobling til forsknings og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid

Fra studietilsynsforskriften:

§ 2-2 (6) Studietilbudet skal ha relevant kobling til forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid, og faglig utviklingsarbeid.

Vurdering

Utdannelsen tilbyr flere muligheter for relevante koblinger til forsknings- og utviklingsarbeid. Masteren er forankret i et stort og robust forskningsmiljø, hvor mange undervisere i tillegg er aktive forskere og/eller har direkte praksiserfaring med temaene for sin undervisning. Det avspeiles i både internasjonal og nasjonal (egenprodusert) forskningslitteratur på pensum i masterens forskjellige fag.

Masterens studieplan og de tanker som ligger bak den gir videre gode muligheter for tett og langvarig kobling mellom studiet og forsknings- og utviklingsarbeid. Ikke minst små grupper og seminarbasert undervisning skaper basis for tett forskningsbasert undervisning.

Videre kobles masteren til FHS forskningsmiljøer og Forsvarets generelle faglige utviklingsarbeid ved at en rekke spørsmål til masteroppgaver formuleres med utgangspunkt i pågående forsknings- og utviklingsprosjekter ved FHS samt forskningsspørsmål innhentet fra Forsvaret. Samtidig forankres veiledningsfunksjonen for masteroppgaven i samme forskningsgrupper. Det fremgår videre at FHS arbeider med å knytte studentene enda tettere på forskingen.

Konklusjon

Ja, kravene er oppfylt.

3.3.7 Ordninger for internasjonalisering

Fra studietilsynsforskriften:

§ 2-2 (7) Studietilbudet skal ha ordninger for internasjonalisering som er tilpasset studietilbudets nivå, omfang og egenart.

Vurdering

Det eksisterer en rekke ordninger som skal sikre studietilbudets internasjonalisering. Ordningene må ses i sammenheng med master i militære studiers særlige karakter. På den ene siden er militære studier internasjonale i sin natur, som det påpekes i søknaden. Men samtidig er utdanning av militære ledere en særlig nasjonalt orientert aktivitet. Begge disse faktorer må tas i betraktning i studiets ordninger for internasjonalisering.

FHS har lang erfaring med internasjonalt forskningssamarbeid med partnere i Skandinavia, Europa så vel som transatlantisk (som for eksempel illustrert igjennom forskningssamarbeidet SNE (Security in Northern Europe)) og har regelmessige gjesteforskere, som også underviser og foreleser på det eksisterende masterprogrammet. Utover dette har FHS flere utenlandske forskere ansatt i professor II-stillinger, og store dele av pensum på utdannelsen utgjøres av internasjonale forskningspublikasjoner.

FHS er godkjent i Erasmus+, og har etablert utvekslingsavtaler med en rekke utdanningsinstitusjoner i Europa. I tillegg deltar FHS i NORDEFKO-arbeidsgruppen om nordisk utvikling av PME (Professional Military Equation), og har samarbeid med Forsvarshøgskolan i Stockholm. FHS mottar således fire til seks utenlandske kandidater hvert år, men det fremgår ikke hvor mange/om noen studenter FHS sender ut. Begge deler er vesentlige for internasjonalisering. FHS nevner at internasjonalisering vil være en prioritet fremover, på tross av en rekke utfordringer – især knyttet til lav interesse og (muligens) insentiv blant studentene.

Konklusjon

Ja, kravene er oppfylt.

3.3.8 Internasjonal studentutveksling

Fra studietilsynsforskriften:

§ 2-2 (8) Studietilbud som fører fram til en grad skal ha ordninger for internasjonal studentutveksling. Innholdet i utvekslingen skal være faglig relevant.

Vurdering

I søknaden fremgår det at utveksling kan skje i 2. eller 3. semester, og at det er etablert prosedyrer for at det kan gjennomføres og meritteres i masterprogrammet. Konkret vurderes det av den fagansvarlige for masterstudiet hvilke emner studentene kan delta på og som kan innpasses i programmet. FHS har ordninger for utveksling med en rekke europeiske høyere militære utdanningsinstitusjoner i Europa, som alle utdanner militære ledere, og deres tilbud vil være faglig relevant for også dette studietilbudet. Ikke minst vil FHS ha etablert gode rammer for nordisk samarbeid om utveksling når utvekslingsavtalen med Forsvarshøgskolan i Stockholm foreligger og komplementerer avtalen med Forsvarsakademiet i København.

Konklusjon

Ja, kravene er oppfylt.

3.3.9 Avgrensning og bredde

Studiekvalitetsforskriften:

§ 3-2 (1) Mastergradsstudiet skal være definert og avgrenset og ha tilstrekkelig faglig bredde.

Vurdering

Master i militære studier befinner seg innenfor en fagtradisjon «War Studies» eller «krigstudier», som generelt sett undersøker krig og krigføring i en bredere (geo)politisk, sosial, økonomisk og kulturell kontekst. Temaene inkluderer årsaker til konflikt, fredsoylar og krigsmåter. Krigsstudier ser ofte på de normative, regulatoriske og institusjonelle rammene som former væpnet konflikt og vurderer ideer og teknologiers rolle i krigens utviklende karakter. Fokuset er på moderne konfliktutfordringer basert på nærstudier av nåtid og fortid.

Studiet fokuserer på hvordan militære styrker best utnyttes og hvilke faktorer og utviklingstrekk som former dagens bruk av militær makt, ledelse av militæroperasjoner og militære styrker, herunder sikkerhetspolitisk og militær teori, sikkerhetspolitikk, militær teknologi, historie, ledelse og organisasjon. Militære studier er et tverrvitenskapelig fagområde som omfatter ulike samfunnsvitenskapelige og humanistiske perspektiver og metoder, i tillegg til at erfaringsbasert militærfaglig kompetanse spiller en viktig rolle.

Beskrivelsen av avgrensning og bredde av masterprogrammet viser til vektlegging av sammenhengen og avhengigheten mellom politikk, strategi og militære operasjoner, og viser til en tydelig faglig identitet innenfor krigsstudier/militære studier. Programmet sikrer at alle studentene har en felles basis til å møte forsvarets fremtidige utfordringer. Programmet er lagt opp til å sikre felles basis i kjerneemnene innenfor militærvitenskap. Valgemnene gir muligheten for en større og variert bredde uten å miste en fokusert felles kunnskap. Det finnes ikke noe lignende masterprogram i hele Norge. Gitt at opptaket til programmet er begrenset til fast ansatte innenfor Forsvaret bør det ikke være noe problem med rekruttering over tid.

Konklusjon

Ja, kravene er oppfylt.

3.4 Krav til fagmiljø

3.4.1 Fagmiljøets sammensetning, størrelse og kompetanse

Fra studiekvalitetsforskriften:

§ 3-2 (2) Mastergradsstudiet skal ha et bredt og stabilt fagmiljø som består av tilstrekkelig antall ansatte med høy faglig kompetanse innenfor utdanning, forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid innenfor studietilbudet. Fagmiljøet skal dekke fag og emner som studietilbudet består av. De ansatte i fagmiljøet skal ha relevant kompetanse.

Fra studietilsynsforskriften:

§ 2-3 (1) Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal ha en størrelse som står i forhold til antall studenter og studiets egenart, være kompetansemessig stabilt over tid og ha en sammensetning som dekker de fag og emner som inngår i studietilbudet.

Vurdering

Fagmiljøet bak masteren i militære har gjennom mange år vært et av Nordens sterkeste. Det er god overensstemmelse mellom fagmiljøets kompetanser og de fag og emner studiet består av.

Fagmiljøet består videre av en blanding av yngre og erfarne sivile forskere samt et antall undervisere med militær fagprofesjonell bakgrunn. En del av de ansatte med militær bakgrunn har eller er i ferd med å erverve seg en phd-grad eller andre høyere akademiske kompetanser. Denne kombinasjonen gjør til sammen fagmiljøet stabilt og gjør at fagmiljøet kombinerer de særlige fagprofesjonelle kompetanser og det akademiske nivå som kreves for å utdanne offiserer på masternivå.

I studieplanen for master i militære studier fremtrer, utover kjerne- og fordypningemner, 15 valgemner, og det kommer frem av søknaden at man forventer å tilby opptil 6-8 valgemner årlig. Det vurderes at fagmiljøet er i stand til å både opprettholde kompetanse på de obligatoriske fagene samt opprettholde en bredde i kompetanse til å holde ved like et variert tilbud av valgemner studentene kan fordype seg i.

Det fremgår av søknaden (side 28) at fagmiljøet består av til sammen 71 personer og at de vil bidra med 26,4 årsverk. Med et forventet opptak på 55 studenter/år, er det en usedvanlig høy student/ansatt-ratio, noe som gir FHS et solid utgangspunkt til å levere spesialisert forskningsbasert kunnskap i en ramme preget av høy interaksjon og kontakt mellom studenter og undervisere.

Konklusjon

Ja, kravene er oppfylt.

3.4.2 Fagmiljøets utdanningsfaglige kompetanse

Fra studietilsynsforskriften:

§ 2-3 (2) Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal ha relevant utdanningsfaglig kompetanse.

Vurdering

Det nevnes i søknaden at halvparten av fagmiljøet har eller er i ferd med å gjennomføre UH-ped. FHS arbeider for å sikre at ansatte får mulighet til å gjennomføre UH-ped i samarbeid med andre utdanningsinstitusjoner i Oslo og undersøker muligheten for å kunne tilby UH-ped selv.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt.

Høgskolen bør

- overveie om et tettere samarbeid med institusjoner i Oslo-området eller med nordiske militære utdannelseinstitusjoner er en bedre løsning på UH-ped utfordringen enn å løse den selv. Begge løsninger vil gi større miljø og sikre kritisk masse (og øket internasjonalisering hvis man går for det nordiske alternativet).

3.4.3 Faglig ledelse

Fra studietilsynsforskriften:

§ 2-3 (3) Studietilbudet skal ha en tydelig faglig ledelse med et definert ansvar for kvalitetssikring og -utvikling av studiet.

Vurdering

Ifølge beskrivelsen består programmets ledelse av programansvarlig for studieprogrammet, emneansvarlige og fagpersoner tilknyttet til studieprogrammet. Programansvarlig for programmet må ha førstekompetanse, være vitenskapelig ansatte og ha erfaring fra programmet. Det er ikke krav om professorkompetanse i programmets ledelse, noe det med fordel kunne være.

Emneansvarlig og fagpersoner tilknyttet studietilbudet har et medansvar for indre sammenheng og faglig helhet i studieprogrammet.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt.

Høgskolen bør:

- inkluderer en person med professorkompetanse som en del av programmets ledelse

3.4.4 Tilsatte i hovedstillinger og sentrale deler

Fra studietilsynsforskriften:

§ 2-3 (4) Minst 50 prosent av årsverkene knyttet til studietilbudet skal utgjøres av ansatte i hovedstilling ved institusjonen. Av disse skal det være ansatte med minst førstestillingskompetanse i de sentrale delene av studietilbudet. I tillegg gjelder følgende krav til fagmiljøets kompetansenivå:

- a) For studietilbud på bachelorgradsnivå skal fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av minst 20 prosent ansatte med førstestillingskompetanse
- b) For studietilbud på mastergradsnivå skal 50 prosent av fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av ansatte med førstestillingskompetanse, hvorav minst 10 prosent med professor- eller dosent kompetanse ansatte med førstestillingskompetanse.
- c) For studietilbud på doktorgradsnivå skal fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av ansatte med førstestillingskompetanse, hvorav minst 50 prosent med professorkompetanse.

Vurdering

Fagmiljøet kommer fra Institutt for Forsvarsstudier (IFS) og Stabskolen (STS) med både professor- og førsteamanuensis kompetanse og variert bakgrunn. Et flertall av de ansatte er i hovedstilling. Fagmiljøet består av 71 personer, med 49 personer med førstestillingskompetanse (69 % av fagmiljøet). Av disse er 16 professorkompetente (22 % av hele fagmiljøet og 32 % av førstestillingskompetente miljøet). I tillegg bruker programmet fagpersoner fra Universitetet i Oslo, og fra flere forskjellige skoler som krigsskolene og cyberingeniørskolen ved behov.

Mange av de ansatte dekker de sentrale delene av studietilbudet med kombinerte fagfelt, i tillegg til å ha utdannings- og kompetansebakgrunn. Miljøet kan beskrives som å ha 27 med statsvitenskapelig bakgrunn, 15 med historie som bakgrunn, 12 med bakgrunn innen psykologi eller ledelse, og 8 med bakgrunn innen strategiske studier, war studies eller militære studier, mens de resterende vitenskapelige ansatte har bakgrunn innenfor fagfelt som ingeniørfag, jus, pedagogikk, økonomi og logistikk. I tillegg kommer 2 ansatte med ren profesjonsbakgrunn fra det militære nivået det skal utdannes for.

Omtrent halvparten av fagmiljøet har per i dag UH-ped kompetanse.

Konklusjon

Ja, kravene er oppfylt.

3.4.5 Fagmiljøets forsknings- og utviklingsarbeid

Fra studiekvalitetsforskriften:

§ 3-2 (3) Fagmiljøet skal kunne vise til dokumenterte resultater på høyt nivå og resultater fra samarbeid med andre fagmiljøer nasjonalt og internasjonalt. Institusjonens vurderinger skal dokumenteres slik at NOKUT kan bruke dem i arbeidet sitt.

Fra studietilsynsforskriften:

§ 2-3 (5) Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal drive forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid, og faglig utviklingsarbeid, og skal kunne vise til dokumenterte resultater med en kvalitet og et omfang som er tilfredsstillende for studietilbudets innhold og nivå.

Vurdering

FHS dokumentasjon av forsknings- og utviklingssamarbeid består av publikasjonslister for fagmiljøet tilknyttet stabsskolen og IFS, de sentrale forskningsmiljøer for utdannelsen. I tillegg dokumenterer FHS en rekke internasjonale forskningssamarbeider, og flere av de sentrale publikasjoner de seneste år er resultater av samarbeid med internasjonale forskere. Det fremgår videre at forskningen løpende presenteres på internasjonale forskningskonferanser.

Utdannelsens fagmiljø produserer kontinuerlig forskningsresultater på høyt nivå og med relevans for FHS masterprogram. Det dokumenteres videre tydelig at det er stort overlapp mellom de fagansvarliges forskningsfelt og emnefeltene for undervisningen på den militære masteren. Forskningen publiseres både på norsk og internasjonalt, og det fremgår at det legges vekt på at de ansatte bidrar til den offentlige debatt i Norge samtidig med at det produseres forskning på internasjonalt nivå.

Konklusjon

Ja, kravene er oppfylt.

3.4.6 Fagmiljøets eksterne faglige deltakelse

Fra studietilsynsforskriften:

§ 2-3 (6) Fagmiljøet tilknyttet studietilbud som fører fram til en grad skal delta aktivt i nasjonale og internasjonale samarbeid og nettverk som er relevante for studietilbudet.

Vurdering

I søknaden ramses det opp en rekke samarbeider med nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere både innenfor og utenfor forskningsverdenen. To forskjellige, men høyt relevante samarbeider som kan nevnes er 'Sikkerhetspolitikk i Asia' og FHS arbeid i ISMS (international Societies of Military Sciences). Det første samler en imponerende rekke av velansette globale samarbeidspartnere, som medvirker til å stimulere og styrke FHS fagmiljø og forskning. Tilsvarende for ISMS-innsatsen, som forankrer FHS i en internasjonal ramme som er direkte fokusert på å understøtte og utvikle militære forsknings- og utdannelsesinnsatser sammen med sammenlignbare institusjoner.

Nasjonalt dokumenteres det at FHS har et aktivt samarbeid og er knyttet tett til et nettverk av relevante norske utdannings- og forskningsinstitusjoner. Det komplementeres av relasjoner til nasjonale og internasjonale militære myndigheter og organisasjoner.

I tillegg nevnes to eksempler på mer formalisert internasjonalt forskningssamarbeid med relevante internasjonale forskningsinstitusjoner. Endelig påpekes det at de formaliserte institusjonelle nettverk og samarbeid komplementeres av de ansattes individuelle nettverk. En mer utførlig dokumentasjon for dette internasjonale samarbeidet ville styrke søknaden ytterligere.

Konklusjon

Ja, kravene er oppfylt.

Høgskolen bør

- systematisk registrere og dokumentere internasjonale samarbeidsrelasjoner

4 Samlet konklusjon

På bakgrunn av den skriftlige søknaden med tilhørende dokumentasjon, konkluderer den sakkyndige komiteen med følgende:

Komiteen anbefaler akkreditering av Master i militære studier ved Forsvarets Høgskole.

5 Dokumentasjon

Komiteen har basert sine vurderinger på:

21/08522-1 FORSVARETS HØGSKOLE FHS - søknad om akkreditering av master i militære studier

21/08522-2 FORSVARETS HØGSKOLE FHS - Institusjonsprofil

21/08522-8 Oppdatert akkrediteringssøknad DS fra Forsvarets høgskole

Vedlegg

Vedlegg 1 Studiets læringsutbytte

Kunnskap

Kandidaten:

- har avansert kunnskap om sammenhengen og avhengighetsforholdet mellom politikk, strategi og militære operasjoner, og kan anvende kunnskapen som militær leder og rådgiver
- har inngående kunnskap om norsk og internasjonal politikk, strategi, militærhistorie og militær teori som grunnlag for vurdering av militær maktbruk
- har inngående kunnskap om planlegging, gjennomføring, ledelse og understøttelse av militære operasjoner på strategisk, operasjonelt og taktisk nivå
- har inngående kunnskap om utvikling og utøvelse av militær ledelse på midlere og høyere nivå, og kan anvende denne i ledelse av avdelinger og Forsvarets virksomhet
- har spesialisert kunnskap om de vitenskapsteoretiske utfordringene ved kunnskapsutvikling rundt anvendelse av militærmakt
- har avansert kunnskap om det militærteoretiske grunnlaget som ligger til grunn for dagens doktrine- og operasjonsutvikling
- har inngående innsikt i de forhold som påvirker anvendelse av norsk militærmakt, herunder samfunnsutvikling, historie og teknologi
- har spesialisert innsikt i et mindre selvvalgt avgrenset område

Ferdigheter

Kandidaten:

- kan tenke logisk og analytisk rundt generelle militære problemer og spesifikke operative problemstillinger
- kan kritisk vurdere sikkerhetspolitiske, operative, ledelsesmessige og teknologiske teorier og fortolkninger
- kan på en selvstendig, reflektert og kritisk måte anvende informasjon og kilder til å utvikle ny, relevant kunnskap
- kan anvende forskningsbasert kunnskap til å aksle et bredt spekter av lederroller på midlere og høyere nivå, samt til å kunne gjennomføre effektive utviklingstiltak i organisasjonen
- kan gjennomføre et selvstendig, avgrenset forsknings- eller utviklingsprosjekt under veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Kandidaten:

- kan analysere og forholde seg kritisk til relevante militærfaglige problemstillinger med utgangspunkt i fagfeltets historie, egenart og samfunnmessige plass?
- kan analysere fag-, yrkes- og forskningsetiske problemstillinger innenfor militærmakt, og anvende disse på en analytisk måte i arbeidet med etablerte og nye problemstillinger?
- kan gjennom kritisk tenkning utvikle nye og innovative militærfaglige resonnementer og selvstendig arbeide med å løse nye praktiske og teoretiske problemer innenfor det militære kunnskapsfeltet

- kan formidle omfattende selvstendig arbeid og kan kommunisere militær, sikkerhetspolitisk og militærteknologisk fagterminologi på en presis og logisk måte
- kan samarbeide og lære effektivt av og med kolleger og kan løse problemer i tverrfaglige team
- kan anvende sine ervervede kunnskaper og ferdigheter på nye felt innenfor fagområdet for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter

Vedlegg 2 Akkrediteringsprosessen

NOKUT gjør en innledende vurdering for å avklare om søknaden er tilfredsstillende dokumentert slik at søknaden kan sendes til sakkyndig vurdering. For søknader som går videre, oppnevner NOKUT sakkyndige til faglig vurdering av søknaden. De sakkyndige må erklære seg habile og utfører oppdraget i samsvar med mandat for sakkyndig vurdering vedtatt av NOKUTs styre, og krav til utdanningskvalitet slik disse er fastsatt i studietilsynsforskriften og studiekvalitetsforskriften. Institusjonene gis mulighet til å uttale seg om NOKUTs forslag til sakkyndige før oppnevning.

NOKUT har ansvar for opplæring, veiledning og oppfølging av de sakkyndige gjennom akkrediteringsprosessen. De sakkyndige samler sine vurderinger i en rapport. I sin faglige vurdering skal de sakkyndige konkludere med et tydelig ja eller nei på om utdanningskvaliteten samsvarer med kravene i studietilsynsforskriften og studiekvalitetsforskriften. De sakkyndige blir også bedt om å gi råd om videre utvikling av studiet. Alle kriteriene må være tilfredsstillende imøtekommet for at NOKUT skal vedta akkreditering. Dersom komiteen anbefaler akkreditering, får institusjonene én uke til å kommentere eventuelle faktafeil i rapportkastet. Dersom komiteen ikke anbefaler akkreditering, får institusjonen tre uker til å kommentere utkastet og gjøre mindre endringer i studieprogrammet. De sakkyndige får institusjonenes kommentarer og avgir en tilleggsvurdering. Basert på de sakkyndiges anbefaling og NOKUTs vurdering av de formelle vilkårene for akkreditering fatter NOKUTs tilsynsdirektør vedtak.

Vedlegg 3 Presentasjon av den sakkyndige komiteen

Studietilsynsforskriften § 5-6 første ledd fastsetter kravene til sakkyndige ved akkreditering av studietilbud på bachelor- og mastergradsnivå. Komiteen har bestått av:

- **Visesenterleder og forsker Kristian Søby Kristensen, Københavns universitet**
Søby Kristensen er for tiden visesenterleder ved Center for militære studier ved Institut for statskundskab ved Københavns universitet. Han har master- og doktorgrad i statsvitenskap fra samme universitet. På Center for militære studier har han vært involvert i oppstarten av en ny masterutdanning i Risk and Security Management. Søby Kristensen har undervisningserfaring fra både universitetet og det danske forsvarets utdanninger. Senteret han nå leder utfører en lang rekke oppgaver for det danske forsvarsdepartementet, og gjennom denne kontakten har han utviklet en god forståelse for hvilken kompetanse Forsvaret behøver. Søby Kristensens forskning har de ti siste årene dreiet seg om dansk og europeisk

forsvars- og sikkerhetspolitikk. Relasjoner mellom sivile og militære, NATO, krigsstrategi og sikkerhet i Arktis er videre stikkord for forskningen.

- **Professor Gunhild Hoogensen Gjørvi, UiT – Norges arktiske universitet**
Hoogensen Gjørvi er professor i sikkerhet, fred og konfliktstudier (Senter for fredsstudier) ved UiT - Norges arktiske universitet. Hun har sin utdanning fra Canada, ved henholdsvis Concordia University (Bachelor of Science) og University of Alberta (Master of Arts og ph.d i statsvitenskap). Hoogensen Gjørvi har undervist i snart 30 år, og veiledet studenter på master- og doktorgradsnivå i over 20 år. I tillegg til undervisning, har Hoogensen Gjørvi gjort omfattende forskning innen feltet sivil-militær interaksjon og hybride trusler og krigføring. I økende grad har hun deltatt i evalueringsprosjekter som konsulent, spesielt relatert til forskningen på sivilmilitær interaksjon i konfliktsituasjoner. Hennes spesialitet er International Relations generelt, og Security Studies mer spesielt. Hun skriver om IR-teori, sikkerhetsteori, sikkerhet i Arktis sivil-militær interaksjon (både i Arktis og i sammenheng med internasjonale operasjoner, f.eks. i Afghanistan), og hybride trusler. Hun leder forskningsgruppen «The Grey Zone». Hoogensen Gjørvi er bl.a forfatter av "International Relations, Security and Jeremy Bentham" (2005) og "Understanding Civil-Military Interaction: Lessons Learned from the Norwegian Model" (2014). Hun er medredaktør og bidragsyter for "Environmental and Human Security in the Arctic" (2014) og «Routledge Handbook of Arctic Security» (2020).
- **Olav Verpe, Politihøgskolen**
Verpe er politimann og jobber for tiden ved Oslo politidistrikt. Han har jobbet med etterforskning, patruljevirkosomhet og kriminalitetsforebygging. Ved siden av jobben som politimann studerer Verpe master i politivitenskap ved Politihøgskolen.

DRAMMENSVEIEN 288 | POSTBOKS 578,1327 LYSAKER | T: 21 02 18 00 | [NOKUT.NO](https://www.nokut.no)